

Väikese maakultuurimaja 150 istekohaga saalis on inimesi sedapuhku ligi 200. Laval lauldakse kodust, kuhu nii mures kui ka rõõmus alati tee leiab. Nii juhatas Aseri Keskkooli naiskoor sisse Viru-Nigula V kodupaigapäeva.

Nelja aasta eest moodustasid siin kümme-kond entusiastid kodu-uurimisringi, mille eesmärgiks kolhoosi maadel olevate (endiste) külade asukohtade ning nimede jäädvustamine. Nüüdseks on sellest kasvanud üks Eesti esimesi muinsuskaitseklube. Laienenud nii tegevusala (hariduselust rahvameditsiinini) kui ka koosseis — endise kümneliikmelise põhigrupi kõrval tegutseb 20 alalist korrespondenti. Nimi «Kodupaik» on samaks jäänud ja esimeheks Ella Rajari, kelle osa minevikupärandi säilitamisel enne ja pärast «Kodupaiga» loomist oli suur.

Muinsuskaitseklubide Nõukogu esimees Trivimi Velliste võttis selle töö tulemused kokku sõnadega: «Varsti võib kõikjal Viru-Nigulasse tulla — õppima, kuidas Besti rahvas elama peab.»

Väljas, «talvises» suvepäevas ootas lillede ja linaga varjatud mälestuskivi. Pärast katte kergitamist võis lugeda, et aastatel 1865—1920 asus siin Iila kool, kus õnne sepistamise kunsti jagas Hans Krikmann, suutes selle töö kõrvalt pidada ka vallakirjutaja ametit, luua ja juhendada kolme laulukoori, kirjutada kolm

päeval täienes Heino Gustavsoni kingitud brošüüriga noorte kodu-uurijate töödest. Aasta tagasi sai Vasta 8-kl. Kooli internaat kodu-uurijate valdusse ja sisustati 150 eksponaadiga. Nüüd on väljapanemist väärivat samavõrra juurde tulnud (toodud ikka) ning ruumidega kitsas käes. Kõige põhjalikumaks peetakse hari-

plaadid, kataloog kõigi nimedega, kes oma kaasaegsete silmis väärised siia matmist.

Päev lõpetati Pada linnamäel. Taastatud linnuseväravast sisse tulnud ja künkanõlval platsi võtnud, kuulis Toomas Tammlalt väga täpselt, mille otsas istutakse. Selle linnamäega tegelevad arheoloogid juba kümnendat aastat,

lakapelli etteasteid «Kungla rahva» üles võttis.

Mis jäi kripeldama? Mina kui koolilaps nägin väga vähe eakaaslast. Kui see jutuks tuli, kuulsin, et järelkasvuprobleem ongi Viru-Nigula muinsuskaitseklubi tõsisem. Soovitakse tõhusamat koostööd kunagise kihelkonna piiridesse jäävate koolidega — nii loodus- kui ka muinsuskaitse- ja kodu-uurimisalast. Seni tehtu eest tänu Aluvere ja Aseri õpilastele-õpetajatele.

Ja siiski — kodupaigapäevad on paljuski just noortele mõeldud: püüavad inimest kodusse tagasi tuua, õpetavad oma juuri tunnetama. Ühesõnaga leevendavad osakest sellest, millest kooliprogrammis vajaka jääb. Täna keskmiisel keskkooliõpilasel napib tööpoolest teadmisi meie rahvuskultuuri ja olemusest, vahel ajaloostki. Kodunurgast aga, mis peaks olema «nagu tilgake verd» (Heino Gustavson), sageli kõige enam. Usun, et oma rahva mineviku parem tundmine aitaks meil kergemini leida vastust ühele põhiküsimusele: kes ma olen?

Meeli PARJÕGI

Kuidas Viru-Nigulas kodu hoitakse

raamatut. Edasi viis ligi viiekilomeetrine metsa- ja küla-vahetee kunagise Mahu kooli asupaika. Mis viga veereda, olgu ühis- või erasõidukis, kui eelmisel päeval on sama marsruudi läbinud kolhoosi töomehed. Mitte jalutuskäiku tehhes... Mõlema kooli tegutsemisest kuulis palju huvitavat Helmut Elstrokit ja vilistlastelt. Mälestuskivide avamisel mängis Kunda puhkpilliorkester.

Viru-Nigulasse naasnud, käidi kõigepealt sööklas, siis koduloomuuseumis, mis samal

duselu käsitlust, omamoodi rariteet on aga 1830. aastast pärinevad käised ja seelikutükk. Seni seisab rahvarõivaste kõrval teatis: «Puudub randlase põline jalanõu», kuid hiljuti anti lootust, et ehk õnnestub see vahetada meilt saadava süsskinga ja -saapa vastu. «Põhjalikumaks tutvumiseks peaks terve päeva varuma,» arvati. Huvitatuil on soodsaim tulla etteteatamise- ja korraldatavatele muuseumipäevadele

Järgnes käik kirikaeda. Rõngaristid, rombikujulised haua-

aga rahu ei ole tal veel niipea loota, sest 11 000 m² pindalaga uurimisobjektist on vaid 500 m² läbi kaevatud. Uusimaid leide saab näha Viru-Nigula muuseumis augustist alates.

Õhtu sai Viru-Nigula taidlejate abiga jaanikuhõnguline. Eriti, kui lõkkeks nimetatud tuleriit nii palju soojust ja suitsu levitas, et mantlis palav hakkas ja rahvatantsijaid tule ääres suisa süttimast hoiatati. Ning eriti siis, kui kingutäis inimesi pärast kü-